

RAPORT NA TEMAT SYTUACJI BIEŻĄCEJ W REGIONIE

1. INFORMACJA WSTĘPNA O REGIONIE

Utworzone w wyniku reformy administracyjnej państwa w 1999 roku województwo kujawsko – pomorskie zajmuje powierzchnię 17.970 km², co stanowi 5,7% obszaru kraju. W skład województwa wchodzi 19 powiatów oraz 4 miasta na prawach powiatów. Województwo kujawsko – pomorskie to 144 gminy (z tego: 17 to gminy miejskie, 35 – miejsko – wiejskie oraz 92 – wiejskie). W regionie jest 3.580 miejscowości wiejskich oraz 52 miasta. Województwo kujawsko – pomorskie zamieszkuje 2.069,0 tys. osób, co stanowi 5,4% ludności Polski. Większość mieszkańców regionu to kobiety (51,7%).

2. WYNIKI ANALIZY STANU WYJŚCIOWEGO

2.1. Dokonano wstępnej diagnozy stanu wyjściowego w obszarach; zatrudnienia i rozwoju, rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju lokalnego i ochrony środowiska. W szczególności dokonano przeglądu zadań i celów polityki regionalnej w oparciu o dokumenty prawne takie m.in. jak ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o samorządach, ustawa o administracji rządowej w województwie.

Dokonano także przeglądu podstawowych dokumentów programowych w zakresie polityki regionalnej, które określają i będą określać w najbliższych latach cele i działania w zakresie zatrudnienia. W szczególności poddano analizie następujące dokumenty programowe:

Dokumenty o charakterze regionalnym:

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Wizja Rozwoju do 2010 roku
- Program Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2010 roku
- Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa
- Województwo Kujawsko – Pomorskie. Program Operacyjny PHARE 2001 Spójność Społeczna i Gospodarcza
- Rozwój Zasobów Ludzkich w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego w aspekcie integracji z Unią Europejską
- Regionalna Strategia Innowacji. Strategia rozwoju województwa Kujawsko – Pomorskiego
- Program Strategiczny Dla Pomocy Społecznej Stymulowanie Rozwoju Pomocy Społecznej W Województwie Kujawsko – Pomorskim – Perspektywa Środowiskowa I Instytucjonalna
- Zbiór strategii powiatowych i regionalnych

Dokumenty o charakterze krajowym:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006
- Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000 – 2006

2.2. Zinventaryzowano źródła informacji, opracowania, analizy, raporty badawcze i materiały z poszczególnych obszarów objętych projektem, które będą wykorzystywane w dalszych pracach analitycznych i projektowych.

Sporządzono wstępną listę instytucji partnerskich, które będą włączone do dalszych prac w poszczególnych obszarach objętych projektem. W szczególności będą to: samorządy powiatowe i gminne, organizacje rolnicze, stowarzyszenia i organizacje wiejskie, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Izba Rolnicza, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Szkoły Wyższe z regionu, Kuratorium Oświaty, powiatowe urzędy pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe działające w obszarze zatrudnienia i pomocy społecznej, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego, Izba Przemysłowo – Handlowa w Toruniu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, przedsiębiorstwa sektorowe i przedstawiciele lokalnych przetwórców.

3. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Rolnictwo i obszary wiejskie w województwie kujawsko-pomorskim

W województwie kujawsko-pomorskim rolnictwo stanowi ważną dziedzinę gospodarki. Użytki rolne stanowią 61,3% ogólnej powierzchni województwa i 6,5% krajowych zasobów. Warunki przyrodniczo-klimatyczne sprzyjają produkcji rolnej. Grunty orne stanowią 54,1 % powierzchni ogólnej (975,4 tys. ha) i 88,2 % pow. użytków rolnych. Powierzchnia odlogów i ugorów na gruntach ornym wynosi 38,1 tys. ha i stanowi najniższy w kraju odsetek tych gruntów – 4,0 (w kraju 13,9 %).

W województwie istnieje 79,5 tys. gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha, średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 15,14 ha. Gospodarstwa do 5 ha stanowią ok. 35% ogólnej liczby gospodarstw, co stwarza trudności w utrzymaniu się wyłącznie lub głównie z produkcji rolnej. 63 tys. gospodarstw rolnych prowadzi wyłącznie rolniczą działalność, 9,3 tys. rolniczą i pozarolniczą, a 1,5 tys. wyłącznie pozarolniczą. Produkcję wyłącznie lub głównie na potrzeby własne prowadzi 14,3 tys. gospodarstw, a głównie na rynek 58,1 tys. gospodarstw.

Na wsi żyje 37,7 % mieszkańców województwa – 780,8 tys. osób, wśród osób kierujących gospodarstwami rolnymi 1,36% posiada wykształcenie wyższe, 8,7 % policealne i średnie, 18,4 zasadnicze, a 25,2 % legitymuje się ukończonym kursem rolniczym.

Chociaż mieszkańcy wsi stanowią 38,0% ogółu ludności województwa, to aż 43,1% bezrobotnych zarejestrowanych w województwie zamieszkuje na wsi. W końcu 2003 roku było to 91.348 osób. Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi dominują kobiety, które stanowią 51,9% tej populacji.

Potencjał produkcji zwierzęcej województwa charakteryzuje się stosunkowo wysoką intensywnością oraz silnym zapleczem hodowlanym, występują nadwyżki produkcyjne. Od wielu lat ukształtowała się wyraźna preferencja dla produkcji trzody chlewnej. W produkcji bydła następuje nadal spadek liczebności stada, przy poprawie produktywności krów i jakości mleka. Spada również pogłowie owiec.

Przetwórstwem mięsa zajmuje się ponad 250 zakładów. Mleczarstwo jest domeną sektora spółdzielczego – działa 17 spółdzielni mleczarskich, wytwarzających pełen asortyment produktów mleczarskich, jak również mleko w proszku.

Wysoka intensywność produkcji zwierzęcej w naszym województwie stanowi zaplecze dla przemysłu mięsnego. W województwie kujawsko-pomorskim obok dużych zakładów mięsnych, działają liczne mniejsze, masarnie i przetwórnice, dobrze umocowane na lokalnym rynku. Teren naszego województwa stanowi jednak w znacznym stopniu (wg różnych szacunków 40-60%) zaplecze surowcowe największych firm mięsnych w kraju. Do końca stycznia 2004r. - 16 zakładów z naszego województwa uzyskało certyfikaty UE: m. in. 4 chłodnie, 2 zakłady przetwórstwa ryb, 3 zakłady przetwórstwa drobiu, 4 zakłady

mleczarskie, 1 zakład przetwórstwa dziczyzny, 2 zakłady przetwórstwa mięsa czerwonego. Kolejne zakłady złożyły wnioski i oczekują aktualnie na akceptację ze strony Unii.

Propozycja projektów w ramach programu INTERREG III C

a) Rozwój gospodarczy i społeczny poprzez pozyskiwanie geograficznych znaków jakości i wdrażanie produktów regionalnych

Obszary wiejskie w województwie kujawsko-pomorskim charakteryzują się dużym potencjałem produkcyjnym, z dużym udziałem małych gospodarstw rolnych, poszukujących źródeł dochodu poza produkcją rolną. Trudna sytuacja na obszarach wiejskich stwarza konieczność podjęcia działań mających na celu pobudzenie aktywności gospodarczej i wypracowanie sposobów pozyskiwania dodatkowych dochodów ludności wiejskiej poza rolnictwem. Szansą dla małych gospodarstw rolnych i niewielkich zakładów przetwórczych jest produkcja żywności o wysokiej jakości i pozyskiwanie geograficznego znaku jakości.

b) Wdrażanie innowacyjnych metod pozyskiwania i wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii

Pełne zaspokojenie potrzeb województwa w zakresie energetyki, wymaga podjęcia działań mających na celu rozwój odnawialnych źródeł energii. Zarówno walory przyrodnicze, charakter rolnictwa w województwie, jak i konieczność respektowania zasad ochrony środowiska wskazują na konieczność podejmowania działań zmierzających do rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych.

W „Strategii Województwa Kujawsko-Pomorskiego” jako nadrzędny cel rozwoju województwa zapisano „Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”. Sformułowanie powyższego celu wskazuje na konieczność równoprawnego traktowania zagadnień ekologicznych z rozwojem społecznym i gospodarczym regionu. Wśród 14 celów głównych rozwoju (stanowiących rozwinięcie celu nadrzędnego) uwzględniono „kształtowanie i ochronę struktur przyrodniczych na obszarze województwa”. „Wizja rozwoju województwa do roku 2010” przewiduje, że strategiczna sfera działań „środowiska przyrodnicze” zostanie zrealizowana przez 6 celów operacyjnych, w sposób bardzo szeroki obejmujących praktycznie ogół zagadnień związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska.

O wykorzystaniu energii z odnawialnych źródeł mówią dwa cele:

- Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego:
- Ochrona powierzchni ziemi

Przewidziane rezultaty

Wdrażanie programu pozyskiwania produktów regionalnych przyczyni się do zróżnicowania zatrudnienia na obszarach wiejskich tworząc na wsi pozarolnicze źródła utrzymania ludności wiejskiej, zwiększenia dochodów producentów rolnych.

System ochrony i promocji produktów regionalnych i tradycyjnych doprowadzi do zachowania dziedzictwo kulturowego wsi i zwiększenia atrakcyjności terenów wiejskich. Produkty wytwarzane w unikalnych miejscach, tradycyjnymi sposobami doprowadzą do aktywizacji gospodarczej i społecznej ludności wiejskiej. Wprowadzenie i wypromowanie produktu lokalnego doprowadzi do produkcji zdrowej ekologicznie żywności, o charakterystycznych walorach smakowych, odznaczających się wysoką jakością.

Odnawialne źródła energii w województwie kujawsko-pomorskim mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym poszczególnych gmin. Pozyskiwanie i wykorzystywanie niekonwencjonalnych źródeł energii przyczyni się do zwiększenia

bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

4. ROZWÓJ LOKALNY

W województwie Kujawsko – Pomorskim funkcjonują 144 jednostki samorządu stopnia podstawowego oraz 19 powiatów ziemskich. Realizują one zadania z zakresu zarządzania rozwojem lokalnym, którego cele powinny z założenia wpisywać się w priorytety rozwoju regionalnego ustanowione przez Samorząd Województwa.

Umożliwi to optymalne wypełnianie wszystkich funkcji programowania rozwoju oraz racjonalne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na wspieranie rozwoju. Wymaga to jednak współdziałania poszczególnych ogniw samorządu terytorialnego w województwie oraz ukształtowania sprawnie działającej administracji publicznej. Analiza sytuacji w tym zakresie wskazuje, że:

- jednostki terytorialne indywidualnie (niejednokrotnie bez fachowego wsparcia) i bez wzajemnej konsultacji przygotowują programy rozwoju,
- brak jest rozwiniętego systemu konsultacji oraz partnerstwa instytucjonalnego w regionie,
- nie są podejmowane działania dla kształtowania sprawnie działającej administracji publicznej,
- brak systemu doskonalenia zawodowego kadr urzędniczych,
- nie funkcjonuje system wymiany informacji między jednostkami samorządu, a także pomiędzy samorządem a partnerami społeczno-gospodarczymi.
- brak jest współpracy pomiędzy jednostkami samorządu a ośrodkami naukowymi.

W związku z tym konieczne jest:

- **stworzenie modelu partnerstwa instytucjonalnego,**
- **opracowanie koncepcji wymiany informacji pomiędzy jednostkami samorządu, oraz samorządem a partnerami społeczno-gospodarczymi**
- **stworzenie merytorycznych i organizacyjnych podstaw współpracy samorządu z ośrodkami naukowymi.**

Przygotowano założenia funkcjonowania, i następnie utworzenia „Regionalnego Centrum Wspierania Samorządu Terytorialnego” (propozycja projektu do III fazy).

5. ZATRUDNIENIE I ROZWÓJ

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego decyzją No. 209/99 z dnia 18 października 1999 roku zaakceptował strategiczne cele rozwoju województwa.

Respektując zasady zrównoważonego rozwoju, **wzrost konkurencyjności regionu i rosnący poziom warunków życia mieszkańców**, zostały uznane za nadrzędny cel. Nadrzędny cel podzielono na 14 celów operacyjnych, które wynikają z celu nadrzędnego i operacjonalizują go.

Problem zasobów ludzkich stanowi jeden z kluczowych elementów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jest to oczywiste z uwagi na fakt, że podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców znajduje się na pierwszym miejscu pośród przyszłych bezpośrednich celów, które służą głównemu celowi, tj. poprawie konkurencyjności regionu i podniesieniu warunków życia ludności respektując zasadę zrównoważonego rozwoju. Strategia zawiera również inne wytyczne w odniesieniu do zasobów ludzkich, które odnoszą się do: restrukturyzacji rynku pracy i obniżenia poziomu bezrobocia, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i małych miast w równym stopniu jak do rozwoju środowiska

infrastruktury biznesu i wsparcia rozwoju technicznego w celu aktywizacji małych i średnich przedsiębiorstw.

Regionalna strategia dotycząca zasobów ludzkich jest rezultatem następującej sytuacji w województwie:

- wskaźnik urodzeń pomimo utrzymującej się spadkowej tendencji jest dodatni i wynosi 0,5/1000 ludności województwa w porównaniu do 0,1/1000 dla ludności Polski. Wskaźnik migracji (w 2002 roku) jest ujemny i wynosi 0,7/1000 ludności.
- Jednym z głównych społecznych problemów na terenie województwa jest niski poziom wykształcenia mieszkańców, co stanowi podstawowy czynnik ograniczający polepszenie poziomu życia. W 2002 roku tylko 8,6% mieszkańców posiadało wyższe wykształcenie (średnia dla Polski – 10,2%). W miastach tylko 11,0% mieszkańców posiada wykształcenie wyższe, podczas gdy na obszarach wiejskich tylko 3,6%. Niski poziom wykształcenia stanowi istotną barierę rozwoju obszarów wiejskich. Wśród ludności związanej z rolnictwem prawie połowa mieszkańców w wieku powyżej 13 lat posiada jedynie podstawowe wykształcenie lub niższe. Innym czynnikiem ograniczającym podnoszenie kwalifikacji jest ogólne zubożenie społeczeństwa, zwłaszcza na obszarach wiejskich oraz wzrost kosztów większości świadczeń socjalnych, włączając edukację.
- Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim wskazuje, że w następnych kilku latach powinniśmy oczekiwać:
  - dalszej redukcji zatrudnienia w sektorze publicznym (głównie jako wynik reformy systemu edukacji i opieki zdrowotnej)
  - dalszy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w statystycznej bazie REGON (zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw), jednakże bez znaczącego wzrostu liczby pracujących,
  - wzrostu bezrobocia szczególnie na terenach wiejskich powiązany z trwającym procesem restrukturyzacji i napływu ludności z rocznika wyżu demograficznego na rynek pracy.
- aktualna sytuacja na wojewódzkim rynku pracy i prognozy na następnych kilka lat wskazują obszary działalności, które mogą prowadzić do redukcji skali bezrobocia i jego negatywnych skutków w najbardziej znaczący sposób. Najważniejszymi przedsięwzięciami, o których powinno się tutaj wspomnieć są:
  - wzrost możliwości zatrudnienia wśród grup zagrożonych bezrobociem (zwłaszcza mieszkańców obszarów słabo zurbanizowanych, kobiet, absolwentów szkół rolniczych i pracowników zatrudnionych w sektorach restrukturyzowanych) poprzez dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy i ożywienie przedsiębiorczości,
  - pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom w dostosowaniu się do wymagań rynku i wzrost ich konkurencyjności,
  - pomoc samorządom w przygotowaniu i wprowadzaniu inicjatyw w obszarze promowania zatrudnienia.
- poziom zawodowych kwalifikacji nie odpowiada potrzebom rynku pracy. Aktualna reforma systemu edukacji przyniesie efekty później, a programy finansowane z Funduszu Pracy i wprowadzane przez Powiatowe Urzędy Pracy nie zaspokajają potrzeb lokalnych rynków. Konieczny jest wzrost funduszy ulokowanych w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu.

Możliwość uzyskania i podniesienia kwalifikacji na terenie województwa możliwe jest w 15 szkołach wyższych. Istniejący potencjał wyższych uczelni nie jest satysfakcjonujący jednak wszystkie wymagania dotyczące wysoko wykwalifikowanego personelu jak również kierunki i specjalizacje są istotne dla rozwoju konkurencyjności regionu.

Dokonujące się zmiany gospodarcze i społeczne powodują narastanie w województwie problematyki wykluczenia społecznego. Monitorowanie stanu pomocy społecznej w regionie wskazuje, iż istnieje potrzeba rozwijania infrastruktury pomocowej wspierającej proces wychodzenia z kręgu pomocy społecznej. W roku 2002 różnymi formami pomocy w województwie kujawsko-pomorskim objęto 117.342 rodziny, w których zamieszkiwały 390.372 osoby co stanowiło 18% mieszkańców regionu. Analizy przeprowadzone przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu wskazują, że dominującymi powodami korzystania z pomocy społecznej w latach 1998-2002 były: ubóstwo, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Celem poprawy sytuacji w sferze społecznej opracowano program strategiczny dla pomocy społecznej pn. „*Stymulowanie rozwoju pomocy społecznej – perspektywa środowiskowa i instytucjonalna*”, gdzie pojawiły się zapisy o potrzebie podejmowania działań zapobiegania wykluczeniu społecznemu i marginalizacji grup i osób szczególnie zagrożonych.

Istnieje zatem pilna konieczność stworzenia miejsc, w których możliwe będzie prowadzenie reintegracji zawodowej i społecznej tych osób poprzez działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym. Taką rolę mogą pełnić Kluby Integracji Społecznej. Należy nadmienić, iż w województwie kujawsko-pomorskim nie ma ani jednej tego typu placówki.

Ustalono wstępną listę celów pośrednich w obszarze zatrudnienia i rozwoju, na których będą się koncentrować prace dla osiągnięcia celu głównego. Środki i cele pośrednie są następujące:

- 1. Usprawnienie systemu informacji i komunikacji pomiędzy wszystkimi partnerami kształtującymi politykę regionalną,**
- 2. Szersze stosowanie międzysektorowego podejścia do rozwiązywania problemów regionalnych,**
- 3. Rozwój kompetencji i kwalifikacji osób tworzących i wdrażających instrumenty polityki regionalnej,**
- 4. Rozwój współpracy pomiędzy jednostkami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi,**
- 5. Usprawnienie współpracy pomiędzy poziomem lokalnym a regionalnym,**
- 6. Wdrażanie rozwiązań innowacyjnych oraz przykładów „dobrych praktyk”.**
- 7. Rozwój zatrudnienia na obszarach wiejskich i usprawnienie funkcjonowania rynku pracy w sektorach strategicznych naszego regionu.**

Wstępnie określono zarys idei projektu, w ramach którego w wybranych gminach naszego województwa powstaną Kluby Integracji Społecznej. Ustalono, że projekt mógłby być wdrażany w III fazie programu.

Przygotowano wstępną koncepcję utworzenia „Regionalnego Centrum Zasobów Ludzkich”, który w formie projektu mógłby być wdrażany w III fazie programu. Centrum realizowałoby zadania w zakresie badań, analiz, upowszechniania informacji, szkolenia dla potrzeb podmiotów i osób, działających w obszarze zatrudnienia i rozwoju.

6. OCHRONA ŚRODOWISKA

Analiza sytuacji w obszarze ochrony środowiska regionu wykazuje, że kluczowym zagadnieniem jest skoncentrowanie się w ramach programu na wdrażaniu systemu gospodarki odpadami.

Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego, stanowiący część składową Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego uchwalony został przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XV/180/03 z dnia 17 listopada 2003r.

Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego, stanowi podstawę działań Samorządu Województwa Kujawsko – Pomorskiego w zakresie polityki ekologicznej i tworzenia innych programów branżowych oraz stanowi podstawę do formułowania wytycznych do powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Spełniając wymogi ustawowe Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego zakłada realizację poszczególnych zadań, podobnie jak Polityka ekologiczna państwa na 4 lata tj. 2003 – 2006. Przyjęto w nim także działania na kolejny przedział czasowy 2007 – 2010r. jako średniookresowy czas realizacji zadań. Tak przyjęty przedział czasowy jest zgodny z horyzontem czasowym obowiązywania „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego” tj. do 2010 r.

Z planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego wynika, że ilość odpadów komunalnych wytworzonych w obiektach produkcyjnych, handlowych, usługowych itp. wynosi około 50 tys. Mg. Przyjęto, że na terenach miejskich w roku 2001 wytworzono 269764 Mg odpadów komunalnych, na terenach wiejskich wytworzono 114482 Mg odpadów.

Ocenia się, że zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objętych jest 92% mieszkańców miast, a na terenach wiejskich wskaźnik ten jest dużo niższy i jest szacowany na ok. 74%. Odzysk surowców wtórnych po wstępnej segregacji prowadzi się na 56 obiektach składowisk funkcjonujących w województwie.

Możliwość osiągnięcia celów założonych w Planie gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego wiąże się z realizacją określonych zadań, które w części stanowią ustawowe obowiązki samorządu wojewódzkiego. Jednak większość zadań Sejmik i Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego będzie wspierał, koordynował, inicjował bądź opiniował. Głównymi działaniami, niezbędnymi do realizacji Planu w gospodarce odpadami komunalnymi do 2006 r. są:

- objęcie wszystkich mieszkańców regionu zorganizowaną zbiórką odpadów; a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska,
- podnoszenie świadomości ekologicznej obywateli,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych,
- intensyfikacja działań w zakresie zamykania, rekultywacji lub modernizacji nieefektywnych lokalnych składowisk odpadów komunalnych; budowa regionalnych zakładów unieszkodliwiania odpadów wg standardów UE.

Realizacja wymienionych działań jest możliwa pod warunkiem podjęcia następujących przedsięwzięć:

- utworzenie w skali regionu co najwyżej kilkunastu ponadgminnych struktur gospodarki odpadami komunalnymi, dla realizacji wspólnych przedsięwzięć,

- planowanie i realizacja rozwiązań kompleksowych, zintegrowanych, uwzględniających wszystkie wytwarzane odpady możliwe do wspólnego zagospodarowania, niezależnie od źródła ich pochodzenia,
- utrzymanie przez gminy lub powiaty kontroli nad zakładami przetwarzania odpadów komunalnych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki odpadami.

W związku z powyższym, celem operacyjnym w tym zakresie będzie stworzenie i wdrożenie systemu monitoringu realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, który zapewniłby kompleksowe gromadzenie danych w zakresie:

- wykonania zadań organizacyjnych i techniczno – technologicznych,
- zgodności wykonywanych zadań z harmonogramem prac,
- realizacji harmonogramu finansowania zadań.

Wymienione wyżej przedsięwzięcie mogłoby być realizowane w jako projekt w III fazie programu. System ten powinien umożliwić opracowanie kompleksowej oceny realizacji zamierzonych celów w aspekcie wypełniania wymagań wynikających z prawodawstwa polskiego i Unii Europejskiej. Ocena ta będzie podstawą do przeprowadzenia aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

7. DOŚWIADCZENIA REGIONU W SEKTORZE „SZKOLENIA I ROZWÓJ” - Główne działania realizowane w regionie

Dotychczasowe doświadczenia naszego regionu w stosowaniu różnorodnych metod edukacyjnych, takich jak: konsultacje społeczne, konferencje, seminaria, warsztaty itp., współorganizowanych z udziałem reprezentantów różnych środowisk, instytucji i partnerów społecznych w przygotowywaniu i wdrażaniu działań i programów w zakresie polityki regionalnej, obejmują bardzo szeroki zakres przedsięwzięć, do których można zaliczyć m. in.:

1. Opracowanie Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego,
2. Opracowanie Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
3. Opracowanie Strategii Polityki Zdrowotnej Województwa,
4. Opracowanie Programu Strategicznego Dla Pomocy Społecznej Stymulowanie Rozwoju Polityki Społecznej W Województwie Kujawsko – Pomorskim – Perspektywa Środowiskowa I Instytucjonalna,
5. Opracowanie Regionalnej strategii Innowacji,
6. Organizacja trzech edycji Forum Gospodarczego Województwa Kujawsko – Pomorskiego jako platformy spotkań różnorodnych środowisk społecznych, gospodarczych, naukowych i samorządowych służących rozwojowi współpracy między nauką i gospodarką w celu rozwoju przedsiębiorczości i podnoszenia innowacyjności gospodarki województwa (I Forum); II Forum poświęcone było gospodarce w społeczeństwie informacyjnym, natomiast III Forum – poświęcone było akcesji Polski do UE i przygotowania województwa kujawsko-pomorskiego do absorpcji funduszy strukturalnych.
7. Realizacja projektu Regionalnej Inicjatywy Samorządowej, w ramach którego organizowano:
  - regionalną konferencję z udziałem przedsiębiorców, przedstawicieli nauki i samorządów,
  - cykliczne spotkania dla firm (MŚP) z wybranych sektorów przemysłu,
  - serię spotkań promujących RIS dla społeczności lokalnych,
  - cykliczne wydawanie kwartalnika Kujawy-Pomorze RIS,
  - stronę internetową projektu RIS,
  - internetowe forum informacyjno-dyskusyjne.

8. Opracowanie programu operacyjnego PHARE SSG dla województwa kujawsko – pomorskiego.
9. Organizacja procesu programowania polityki strukturalnej w regionie w ramach przygotowań województwa do absorpcji Funduszy Strukturalnych UE – w szczególności przygotowanie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w części dotyczącej województwa.
10. Stworzenie sieci komunikacyjno – informacyjnej złożonej z przedstawicieli samorządów lokalnych w celu przygotowania samorządów do absorpcji Funduszy Strukturalnych.
11. Realizacja w ramach programu PHARE 2001 SSG – Rozwój Zasobów Ludzkich projektu rozwoju paktów na rzecz zatrudnienia w dziedzinie edukacji.
12. Opracowanie kilkadziesiąt strategii rozwoju zarówno o charakterze ogólnym jak i sektorowym (np. strategii rozwoju przedsiębiorczości i strategii rozwoju turystyki) dla gmin i powiatów województwa w ramach realizowanego obecnie Programu aktywizacji Obszarów Wiejskich. Większość tych strategii została opracowana lub jest opracowywana z wykorzystaniem Metody Aktywnego Planowania Strategii (MAPS), w której jak wiadomo, istotną rolę odgrywają warsztaty w formie „burzy mózgów” z udziałem przedstawicieli wiodących grup danego środowiska.

Jak widać z powyższego zestawienia region posiada dość duże doświadczenie w stosowaniu metod edukacyjnych w przygotowywaniu szczególnie dokumentów o charakterze programowym. Fakt ten wynika między innymi ze specyficznej sytuacji związanej z „młodością” regionu, a co za tym idzie „młodości” struktur administracji publicznej.

Pewnym nowym zadaniem, przed którym stają wszystkie instytucje administracji samorządowej oraz ich partnerzy w najbliższym czasie będzie sprostanie wyzwaniu, jakie przyniesie konieczność wdrażania przyjętych dokumentów programowych. Dodatkowym czynnikiem, który będzie wzmacniał ww. wyzwania – szczególnie po 1 maja br., kiedy Polska stanie się członkiem Wspólnoty Europejskiej – będzie konieczność realizacji wielu działań w nowych uwarunkowaniach prawnych i proceduralnych. Potrzeba poszukiwania nowych i efektywnych metod współpracy między różnymi podmiotami mającymi wpływ na kształtowanie polityki regionalnej – będzie także rezultatem wdrażania polityki strukturalnej Wspólnoty w naszym regionie.

8. ZADANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

Zadania na najbliższą przyszłość:

1. Kontynuowanie prac nad zebranymi materiałami w celu przygotowania pogłębionej analizy poszczególnych obszarów objętych projektem.
2. Zorganizowanie cyklu konsultacji z kluczowymi partnerami w poszczególnych obszarach celem przedyskutowania najważniejszych problemów i zakresu włączenia ich do dalszych prac (zadań).
3. Kontynuowanie prac nad dopracowywaniem zgłoszonych „idei projektowych” w poszczególnych obszarach, a które brane są pod uwagę jako projekty do realizacji w III fazie realizacji programu.
4. Gromadzenie dokumentacji dotyczącej przykładów „dobrych praktyk”, w zakresie do których odnoszą się zgłoszone idee projektowe.